

Ormestrategi

Kontrol og overvågning er bedre end behandling

Alle heste er inficeret med orm. De fleste heste har dog så få orm, at behandling ikke er påkrævet. Således er det typisk kun ca. hver femte hest, der er inficeret med så store ormebyrder, at de kræver ormebehandling. Ormestrategien i dag fokuserer derfor på at heste som har brug for behandling skal behandles. I modsætning skal heste med en lavgradig ormebelastning, der ikke har gavn af at blive behandlet, ikke sættes i ormebehandling. Ved at undersøge gødning fra hver enkelt hest, øges kendskabet til ormebyrden, smittepresset i den enkelte besætning samtidig med at man mindsker udviklingen af resistens mod ormekure hos ormene. Kendskab til forekomst af f.eks. blodorm, medfører en øget kontrol. Generelt skal man undgå at behandle heste mere end 3 gange årligt, og man skal ikke behandle om vinteren. Da ormekure er receptpligtige, er det ikke lovligt at udlevere disse uden at dyrlægen har tilset hesten.

På nuværende tidspunkt findes forskellige grader af resistens over for alle tilgængelige ormemidler. Der er imidlertid ikke udsigt til, at nye ormemidler kommer på markedet i nærmeste fremtid, og derfor skal man være omhyggelig med brug af ormekurene, så de forbliver effektive i fremtiden. I dag anbefales det at alle heste i en besætning får udtaget gødningsprøver 2 gange årligt: én i forår (april/maj) og én i efterår (oktober/november). Gødningsprøven afslører om hesten har brug for en ormebehandling. Det er udelukkende de heste med mere end 200 ormeæg/gram gødning (EPG), som skal sættes i behandling.

Individuel besætningsstrategi

Der kan ikke laves en ormestrategi der passer til alle besætninger, idet der må tages højde for:

- Hesteflokkens aldersfordeling
  - Føl bør behandles mod spoleorm fra de er ca 2 mdr. gamle og afhængigt af antallet og typen af orm bør de behandles hver 3-6. mdr. indtil de er 2-3 år.
  - Unge heste op til 3 års alderen er særligt modtagelige for orm, og kan derfor behandles uden forudgående gødningsprøve. Hvis en unghest behandles mere end 2 gange årligt skal der foreligge en gødningsprøve, som afslører hvilke orm hesten er inficeret med. Derudover anbefales det, at der mindst en gang om året tages en gødningsprøve for at kende hestens smittetryk.
  - Ældre heste er også mere modtagelige for orm, hvorfor det især er vigtigt at kende disse hestes ormebyrde.
- Græsfoldens belægningsgrad
  - Det bør undgås at en hel flok behandles på samme tid, i forbindelse med foldskifte.
  - Ved at fjerne gødning med jævne mellemrum på folden kan man reducere smittepresset.
  - Jo flere heste på en mark jo større er smittepresset.

- Hvilke orm der plejer at være til stede i besætningen
  - Der bør undersøges 1 gang om året for blodorm i besætningen
  - Besætninger der på et eller andet tidspunkt har fået konstateret blodorme, bør få undersøgt gødningsprøverne for dette, da det har betydning for om alle hestene i besætningen skal behandles.
  - I besætninger med mistanke om blodorm kan gødning fra flere heste undersøges i en samlet prøve, en såkaldt poollet prøve.
  - Såfremt der observeres blodorm i en besætning, behandles alle heste herfor selvom der kun er påvist blodorm hos en enkelt hest, også selvom nogle heste har et lavt EPG. Besætninger, hvor der er konstateret blodorm, bør få tjekket gødningsprøver hvert ½ år. Præpatenstiden for blodorm er relativt lang, og samtidig behandling af alle heste i besætningen forstyrrer derfor blodormenes livscyklus.
  - Heste som har mange æg i gødningen- de såkaldte højjudskillere- bør få kontrolleret en gødningsprøve 14 dage efter behandling for at tjekke for resistens.

Udtagelse af gødningsprøver

Den opsamlede gødning skal være så frisk som muligt, højst 24 timer gammel, og man skal være sikker på hvilken hest gødningen stammer fra. Gødningsprøverne pakkes lufttæt og lufttomt i f.eks en plasticpose. Derefter må gødningsprøven ikke have været udsat for temperaturer over 16 grader, og den opbevares helst i køleskab.

Hvilke orm kan afsløres i en gødningsprøve?

Spoleorm:

Det er oftest kun føl og meget unge heste der er inficeret med spoleorm. De kan til gengæld være massivt smittede og dødsfald på grund af store ormebyrder ses hvert år. Det er derfor vigtigt at føl og helt unge heste overvåges og behandles efter særlige forskrifter

Strongylider:

De store strongylider (Blodorm): De store strongylider, som også kaldes blodorm, udgør en risiko for hestens helbred: Som en del af parasittens livscyklus, forlader de tarmen for at sætte sig i et blodkar. Her kan de ophobe sig, og medføre en blodprop. Denne blodprop kan så forårsage at blodtilførslen til en del af tarmen afsnøres, hvilket kan føre til alvorlige tilfælde af kolik og dermed dødsfald. Undersøgelser har vist at det kun er ca 5 % af alle hestebesætninger der har blodorm. I de besætninger, hvor blodorm har været diagnosticeret, skal man overvåge besætningen ved at undersøge gødningsprøver for ormelarver mindst en gang om året.

De små strongylider (cyathostomer): Alle heste er inficeret med cyathostomer, men langt de fleste heste udviser ingen symptomer herpå. Symptomer som følge af massiv infektion med de små strongylider kan være utrivelighed, strittende pels og vommet udseende.

Det er ikke muligt at skelne de små og de store strongylider blot ved at kigge på æggene i gødningsprøven. Hvis der skal undersøges om der er blodorm tilstede i en besætning, skal der laves en larvedyrkning, som typisk tager 14 dage.

Behandling med ormekur:

Det er kun tilladt at give sin hest ormekur hvis man har bestået et medicin håndteringskursus. Hvis man ikke har et medicin håndteringskursus, må man udelukkende behandle sin hest med en ormekur, hvis hesten er chipmærket og udelukket fra konsum.